

Modsetningernes mand

B.A. 13.7.66

Portræt af digteren Gunnar Ekelöf, som nu belønnes med Nordisk Råds store litteraturpris

POESIVENNER i hele Norden har længe vidst, at Gunnar Ekelöf var vor tids største skandinaviske digter — nu vil Nordisk Råds udmærkelse gøre hans navn kendt i videre kredse. At det netop er hans sidste samling »Diwan över fursten av Emgion«, der gør ham navnkundig, er berettiget, men han kunne være prisbelønnet for adskillige andre digtsamlinger, for hans produktion er omfattende og enestående.

Han debuterede 1932 med »Sent på Jorden«, som han selv har kaldt en selymordsbog. Ekelöf har lige fra sit forfatterskabs begyndelse været optaget af døden — og af livet, for modsætninger har altid udfordret ham. Hans digtning er et forsøg på at fastholde tilværelsens mange spændinger. Samlingen viste straks hans særpræg; en usædvanlig velklang, en næsten vellystig forestillingsevne, en søvngængeragtig eksperimenteringslyst og en stor lærdom. For første gang i skandinavisk digtning blev den franske surrealisme tilegnet og benyttet personligt.

Nogle år efter udsendte han en fremragende samling oversættelser af fransk lyrik fra Baudelaire til surrealismen. Her møder man nogle af Ekelöfs digteriske slægtskaber: Jean-Arthur Rimbaud, Apollinaire, Desnos og Éluard, den lyriske modernismens klassikere.

Siden debutsamlingen har Ekelöf udsendt over ti versbøger. Hans poesi har gennemløbet forskellige stadier, men betragter man hans produktion under ét, bliver man slået af det udfoldende i Ekelöfs talent. Temaer i en samling genop-

Gunnar Ekelöf

tages i andre og udvides — ofte mange år senere. Ellers gamle digte dukker op lang tid efter, at de er skrevet. Ekelöfs forfatterskab er en enhed — trods alle forvandlinger og lærde forklædninger.

Det cykliske ved Ekelöfs måde at skrive på har fået ham til at komponere versbøgerne som ét digt. Visse af hans bøger har en sammenhængende fiktion. I 1960 udsendte han »Mölna-elegi«, og sidste år udgav han den nu prisbelønnede bog, som foregår i Lilleasien omkring år 1000 efter Kristus.

Ekelöf viser megen lærdom overalt i sit forfatterskab. Han færdes hjemmevant i den antikke litteratur. Citater af romerske poeter findes strøet rundt om i hans digtning. Også persisk poesi har han interesseret sig for. I »Valsrändskaper« har han oversat en persisk digter Rumi, som netop levede i det samme landskab, hvor den prisbelønnede digtsamling foregår.

*

»DIWAN ÖVER FURSTEN AV EMGION« følger en østromersk fyrstes skæbne under kampene i Lilleasien mod de fremstormende shelshukker. Digtrækken knytter sig i anlægget til folkedigtningen. Ligesom vi har en række fortællende digte om Karl den Store og hans mænds kampe mod araberne i Spanien, har vi også mange fremstillinger om en vis Divenis Akritas, der ledede krigsførelsen mod Islam. De er kendt i alle tidligere østromerske egne.

Ekelöf har samlingerne af disse eventyrdigte i tankerne, da han skriver digtene om fyrsten fra Emgion. Hans bog indeholder både »tilskrifter«, flere »redaktioner« o.s.v. Konstruktionen er imidlertid historisk. Den lyriske form er helt moderne og ekelöfsk.

»Fursten av Emgion« er i virkeligheden en anden udgave af digteren selv. Han har tidligere i sit forfatterskab brugt fyrstenavnet som et alter ego, og den religiøse holdning i bogen kendes fra ældre digte — blot har den aldrig været udtrykt så smukt før, så klassisk. Nogen konfessionstro skal man dog ikke søge efter. Men en ren og almen følelse kan man ikke undgå at finde. Kernen i bogen er en række hymner til »gudinden«, jomfruen, der er »moder til ingen« og derfor til alle. Hymnerne er præget af ydmyg accept af verdens vilkår og af inderlig kærlighed til det kvindelige alvæsen.

Det, at Ekelöf nu bliver en kendt digter, bør komme til at betyde, at han også bliver læst i hele Norden. STEFFEN HEJLSKOV LARSEN